

FRA BÅS TIL BORDS

- morgenmøøøøøte på Steindal

FRA BÅS TIL BORDS

Det er tidlig på morgen, og helt stille i tunet på Steindal. En velholdt gård i idylliske i omgivelser. En svart katt hilser meg velkommen, og om litt dukker også bonden sjøl opp i fjøsdøra.

Han ser først litt forundret ut: ”Å ja, ja! Det var du ja, det hadde jeg glemte!”, sier han og smiler. Ja, det var meg ja, som skulle se og skrive litt om livet i fjøset.

Johan Isak Tveit har bodd på Steindal hele livet. En uke på landbruksskole i Setesdal var nok, da ble hjemlengselen for stor. Han trives på gården, og livet som bonde er ikke bare arbeid, men en livsstil. Tveit overtok gårds-

driften i 1992 og inne på fjøset har han nå ca. 150 kyr. På det meste i vinter stod det 170 dyr på bås, men et tyvestalls stykker har gått til slakt nå i vår. Tveit holder både kjøttkveg og melkekyr av rasen **NRF**, eller rett og slett, norsk rødt fe. 26 av dem er melkekyr.

Jeg blir med inn i fjøset. Det er overraskende rent og rolig der inne. Kyra har god plass, og de skal snart slippes ut i vårsola etter en lang vinter på bås. De har en grei tilværelse, men flesteparten av dem går en dyster fremtid i møte. Når dyra blir 18-20 mnd blir de sendt på slakt. Da veier de rundt 600-700 kg. Pr. dyr utgjør det ca. 300-350 kg rent kjøtt totalt.

Tveit er en av 4 melkebønder som

er igjen i Lillesand kommune. To av de andre melkebønderne holder på å modernisere fjøsdriften og går over til **melkeroboter**. På Steindal benytter de fremdeles rørsystem. ”Det e ikkje så mange åra før det e historisk med slike anlegg”, sier Tveit. Bare melkeroboten alene koster 1,3 millioner, og Tveit forteller videre at dersom han skulle bygge om fjøset og satse på melkeroboter han også, vil det fort komme opp i åtte til ti millioner kroner. Enn så lenge gjør rørsystemet nytten. Han har fem maskiner i sving om gangen. ”Tikk-takk, tikk-takk” sukker melkemaskinene i et rolig tempo, og jeg blir slått av hvor fredlig det er i fjøset. Som byjente er jeg ikke særlig vant med kuer, og jeg hadde forventet litt mer rauting. I Norge gir gjennomsnittskua 6.000 liter melk i

året, og ca 20 liter daglig. Tveit sin beste ku gir totalt 40 liter melk om dagen, men det er ikke uvanlig at en ku kan gi opp mot 50 liter. Tre ganger i uka svinger melkebilan innom Steindal. Når kuene melkes for fullt kan de tilsammen gi 700 liter om dagen.

Når jeg spør om fremtiden er Tveit litt usikker. Han har vurdert rein kjøtt drift, men trives best med melk. Det er mest lønnsomt, men også desidert mest arbeid. For å produsere melk må kua føde en kalv i året, derfor blir de kunstig inseminert innen tre måneder etter kalving. Kvigene melkes under hele drektighetsperioden og er i gjennomsnitt produktive i tre år. Johan Isak forteller at han vært

på kurs og begynt i inseminere kuene selv.

Tveit trives med gårdsdrift og er flink til å fortelle. Hvert år blir alle femteklassingene i kommunen invitert til gårds for å oppleve en litt **annerledes naturfagtime**. ”Det e mye styr, men himla gøy”, sier han, og ”ungene au, dei syns særlig det å gå inne hos kyra er stort, og dei kan klappe på dei. Det e gildt”. Og det tror jeg så gjerne. Jeg synes også det var gildt å få være med rundt i fjøset. Når jeg svinger ut av gårdstunet på Steindal tenker jeg at det er flott med folk som har så god formidlingsevne. Som gir oss mat på bordet og tar vare på kulturarven vår.

Vi trenger landbruket.

